

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γλωσσάρι Όρων Αφηγηματολογίας

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

- ✓ «**απών από την αφήγηση**»: είναι ο αφηγητής ενός αφηγήματος σε τρίτο πρόσωπο
- ✓ **αφηγητής**: υποκείμενο της αφήγησης
- ✓ «**αφηγητής πρωταγωνιστής**»: είναι ο αυτοβιογραφικός αφηγητής
- ✓ **ενδοδιηγητικός αφηγητής**: ο αφηγητής που βρίσκεται στην ιστορία και τα γεγονότα που διηγείται συνιστούν μετα-αφήγηση
- ✓ **εξωδιηγητικός αφηγητής**: είναι επιφορτισμένος με την αφήγηση των γεγονότων που συνιστούν το κείμενο
- ✓ **ετεροδιηγητικός αφηγητής**: δεν μετέχει στην ιστορία
- ✓ **ομοδιηγητικός αφηγητής**: μετέχει είτε ως πρωταγωνιστής (αυτοδιηγητική αφήγηση) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας
- ✓ **παντογνώστης – αφηγητής**: είναι εκείνος ενός αφηγήματος με μηδενική εστίαση

ΑΦΗΓΗΣΗ

- ✓ **ανάληψη (flashback)**: πρόκειται για μια αναδρομή, από την αφήγηση σε γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν της χρονικής στιγμής που βρίσκεται η αφηγούμενη ιστορία. Η αφήγηση δηλαδή διακόπτει τη ροή της ιστορίας για να επαναφέρει προηγούμενα γεγονότα
- ✓ **αναχρονία**: κάθε ασυμφωνία μεταξύ χρόνου της ιστορίας και χρόνου της αφήγησης
- ✓ **αρχή in media res**: η μη κοινή αρχή ιστορίας και αφήγησης
- ✓ **αφηγηματική γραμματική**: ασχολείται με τη δόμηση του μύθου των ιστοριών και την ταξινόμηση των χαρακτήρων ως ρόλων. Σκοπός της δεν είναι να ερμηνεύσει το συγκεκριμένο κείμενο, αλλά να ανιχνεύσει και να απομονώσει ένα σύστημα το οποίο μέσω των τροποποιήσεων, εναλλαγών και μετασχηματισμών επιτρέπει αφ' ενός τη δημιουργία άπειρου αριθμού αφηγηματικών κειμένων και αφετέρου την κατανόησή τους από τον αναγνώστη
- ✓ **αφήγηση με εξωτερική εστίαση**: ο αφηγητής λέει λιγότερα απ' ό,τι ξέρει ο ήρωας
- ✓ **αφήγηση με εσωτερική εστίαση**: ο αφηγητής λέει μόνο ό,τι ξέρει κάποιος δεδομένος ήρωας
- ✓ **αφήγηση με μηδενική εστίαση ή μη εστιασμένη αφήγηση**: ο αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τον ήρωα ή λέει περισσότερα απ' όσα ξέρει οποιοσδήποτε από τους ήρωες
- ✓ **αφήγηση-περίληψη-διήγησις-εξιστόρηση**: ο αφηγητής περιγράφει τι συνέβη με δικά του λόγια ή εκθέτει τα όσα σκέφτονται και αισθάνονται οι χαρακτήρες χωρίς άμεση παράθεση των λόγων τους

ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ: είναι το φαινόμενο της απορρόφησης ενός κειμένου από ένα άλλο (συνεχής διάλογος ανάμεσα στα κείμενα)

ΔΙΗΓΗΣΗ: αναπαράσταση ενός συμβάντος ή μια σειράς συμβάντων, πραγματικών ή φανταστικών, διαμέσου του λόγου και πιο συγκεκριμένα του γραπτού λόγου (Genette)

ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΣ: ένθεση ή εισαγωγή μιας άλλης διήγησης μέσα στην κύρια διήγηση

ΕΚΤΑΣΗ: η λεπτομερειακή περιγραφή μπορεί να κάνει το χρόνο ανάγνωσης μακρύτερο από το χρόνο του καθεαυτού γεγονότος

ΕΛΛΕΙΨΙΣ: παράλειψη μερικών χρονικών περιόδων, ασυνέχεια της αφήγησης, ασυνέχεια ανάμεσα στην ιστορία και τον αφηγηματικό λόγο

ΙΣΤΟΡΙΑ: (το αφηγηματικό περιεχόμενο) το αντικείμενο της διήγησης, του ιστορήματος ή της υπόθεσης με την οποία ασχολείται η διήγηση. Το σύνολο των γεγονότων με τη χρονική και λογική τάξη που συνέβησαν ή θα μπορούσαν να είχαν συμβεί.

ΜΙΜΗΣΗ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΣΚΗΝΗ: κατευθείαν παρουσίαση λόγων και πράξεων των χαρακτήρων της αφήγησης

ΜΥΘΟΣ: η τάξη των γεγονότων

ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ: όρος που αναφέρεται σε όλες τις πλευρές της σχέσης του συγγραφέα με την ιστορία

ΠΑΥΣΗ: ο χρόνος της ιστορίας σταματά, ενώ η εξιστόρηση συνεχίζεται

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Η ΣΥΝΟΨΗ: εδώ ο χρόνος ανάγνωσης μπορεί να είναι πολύ πιο σύντομος από τον πραγματικό χρόνο

ΠΛΟΚΗ: η τάξη του λόγου

ΠΟΙΗΤΙΚΗ: δεν επιζητά να κατονομάσει το νόημα, αλλά αποβλέπει στο να καταστήσει

γνωστούς τους γενικούς νόμους που διέπουν τη γέννηση κάθε έργου (η Ποιητική του Αριστοτέλη δεν ήταν άλλο από μια θεωρία που αφορούσε τα χαρακτηριστικά ορισμένων τύπων λογοτεχνικού λόγου)

ΠΡΟΛΗΨΗ (FLASHFORWARD): όταν ανακαλούμε εκ των προτέρων, κατά τη διάρκεια της αφήγησης, ένα γεγονός που στην ιστορία θα διαδραματιστεί αργότερα

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Η ΕΣΤΙΑΣΗ: η κάθε ιστορία μας δίνεται μέσα από την οπτική γωνία κάποιου ή κάποιων, η οποία και καθορίζει την αφηγηματική προοπτική του κειμένου. Η αφηγηματική κατηγορία της εστίασης απαντά στο ερώτημα «ποιος βλέπει την ιστορία», και επομένως μέσα από ποιου τα μάτια τη μαθαίνουμε εμείς, οι αναγνώστες

ΤΑΞΗ Η ΣΕΙΡΑ: πρόκειται για τη σχέση μεταξύ της χρονικής διαδοχής των γεγονότων στην ιστορία και της διάταξής τους στο κείμενο

ΣΚΗΝΗ: όταν ο χρόνος της αφήγησης (ΧΑ) είναι ίσος με τον χρόνο της ιστορίας (ΧΙ) (για παράδειγμα ο θεατρικός διάλογος ή ένας μονόλογος, που έχουν την ίδια διάρκεια όπως όταν θα εκφωνούνταν πραγματικά από το υποκείμενο)

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ: είναι η σχέση ανάμεσα στις φορές που ένα γεγονός εμφανίζεται στην ιστορία και τις φορές που αναφέρεται στο κείμενο

ΦΩΝΗ: αφηγηματική κατηγορία με την οποία εξετάζουμε το «ποιος μιλάει» δηλαδή με τη φωνή ποιου ακούμε την αφήγηση

ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ: η ακολουθία των γλωσσικών σημείων που αναπαριστά τα γεγονότα αυτά

ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: είναι η φυσική διαδοχή των γεγονότων

